

(MHRM AYI V AURA GN HAQDA HR EY (aradma

Mhrrm ay Hicri tqviminin ilk aydr. Uca Allahn aadak ayd bildirdiyi kimi, drd haram (mqdds) aylardan biridir

arannews:parstoday-Uca Allah bel buyurur: "Hqiqtn, Allah yannda aylarn say göylri v yeri yaratd göndn bri Allahn Kitabnda on ikidir. Onlarn dördü (rcb, zülqđ, zilhicc v mhrrm) haram aylardr. Bu (slam), doru dindir. Ona gör d hmin aylarda özünüz zülm etmyin”. (Tövb, 36)

bu Bkr rvayt edir ki, Peymbr (ona v ailsin salam olsun) dedidir: "l – on iki aydan ibartdır. Onlardan dördü haramdr: arda-arda glñ ü¸ ay – Zül-Qad, Zilhicc v Mhrrm; Cumdl-Axir v aban aynn arasnda olan Rcb ay”. (Buxari, 2958)

Bu ayn Mhrrm adlandrılmas, mnasnn ‘haram (müqdds) olan’ olmasna gördir.

Uca Allahn “..hmin aylarda özünüz zülm etmyin” sözü, bu aylarda ediln günahlarn, digr aylarda ediln günahlardan daha bölyük olmas sbbildir.

Qatad (Allah ondan raz olsun) “..hmin aylarda özünüz zülm etmyin” aysi haqda bel demidir:

“Bu haram aylarda günah etmk, digr vaxtlarda ediln günahlardan daha iddtli v daha bölyükdür. Digr vaxtlarda ediln günahlar da tbii ki bölyükdür. Lakin Allah, istdiyi zaman se¸rk daha da zmtlndirir”. Hm¸inin deyir: “Allah, Öz mxluqundan müyyn kslri se¸midir. O, mlklr arasndan el¸ilr, insanlar arasndan peymbrlr, sözlr arasndan Onu zikr etmyi, yerd üzünd mscidlri, aylar arasndan Ramazan v haram aylar, günldrñ Cüm gününü, gecldrñ is, Qdr Gecsini se¸midir. Buna gör d Allahn zmtlndirilmsini söylidiklrini, zmtlndirin.” (bn Ksir, Tövb sursi 36-c aynin tfsiri).

Bizdn önc yaam xeyirli insanlar ü¸ “10-luu” zmtldirldir:

“Mhrrm aynn ilk on gününü, Zilhicc aynn ilk on gününü v Ramazan aynn son on gününü.” (Raddul-Mnsur, 8/501)

Mhrrm aynda daha ¸ox nafil oruc tutman üstünyü;

Hdisd deyilir: “Allah Rsulu (ona Allahn salam olsun) dedi: “Ramazan ayndan sonra n üstün drcli oruc, Allahn ay olan Mhrrmddir”. (Muslim, 1982)

Ay adnn Allah sözü il birg ildilmsi (nisbt edilmsi), bu ayn zmtini daha da a¸q kild ifad edir.

Uca Allah, istdiyi zaman v mkanlar se¸rk, onlar fziltli etmi, insanlar da bu

fərstlrdn istifad edrk savab qazanmaa çarmdr. Bəylik alim bn Abdus-Salam (Allah rhmt etsin) demidir: “Zamanlar v mkanlar iki yolla fəziltndirilir. Biri dənlyvi, ikincisi is dini yolla. kincisin gldkd – sbbi budur ki, Uca Allah o vaxt v mkanlarda ediln mllr daha bəylik savab vermkl, qullarna Öz sxavtini bx edir. Msln, Ramazan ayında tutulan oruca, digr vaxtlarda tutulan orucdan daha bəylik savab verir. Elc d, Aura gənlənd.. Bunun ¨stənləy, Allahn qullarna qar sxavti v mrhamtindn dolaydr.” (Qavaid l-hkm, 1/38).

Mhrrm ayndan ld olunacaq ibrtlr.

Mhrrm ay, Peymbimiz Mkkdn Mdiny hicrt etmsi hadissindki bir çox drs v ibrtlr xatrladr. Bətlənl bunlar bizlr, Hicri tqviminin balca hmiyytini anlamaa yardm edir. Hicrt hadissinin, slamn inkiafnda məhləml bir addm olmasn yada salmaqda da fayda vardr. Bel ki, tarix boyunca slam, hicrtnd faydalanmdr. Bir çox qitlrd slamn məvcud olmas v inkiaf etmsi, oraya hicrt ednlrin sylri v Allah yolunda çalanlarn zhmtlr ntcsind olmur.

Mhrrm aynn 9 v 10-cu gənlənl oruc tutmaq Peymbimizin təvsiysidir (sənlənsidir). O (ona Allahn salam olsun) 10-cu gənlənl (Aura gənlənl) oruc tutmu, ¨z shablrini d buna tviq etmidir.

* Hz Həseyin (Allah ondan raz olsun) v onun ailsinin bəylik fdakarl.

hli-Beytin dahi xsiyyti v mam olan Hz. Həseyin’in Krblə’da hid olmas da, aura gənlənlənl tsadəf edir. Yni, bu hadis, aura gənlənlənl sl sbbi deyildir. Peymbimizin vfatndan illr sonra, bu faci ba vermi v aura gənlənlənl tsadəf etmidir. Biz Krblə epizodundan qhrmanlq drslri, sbr v mtant nəlməyi etdirməy ¨yrmliyik.

N Peymbr, n d hli-beyt, bu ay yasa çevirmmi, sin vurub, a demmilr. Bu, hr ksin dqiqlə bldiyi bsit bir mslrdir. Demli, aura – Krblə facisi il balamayb v tamamil frqli bir eydir. Fziltli bir xsin, məbark bir gənlənl hid olmas, o gənlənlənl mahiyytini sonradan dyi bilmz. Çənlki, din artq tamamlanmdr, yeni rituallarn lav olunmas məlməklənlənlzdəlr. Peymbr vfat etmi, Quran tamamlanmdr.

Aura orucunun da n Krblayla, n bayramla, n d Yezidl bir laqsi yoxdur, birbaa Peymbrin təvsiysidir. Ümumiyyətl slam ritin gəmlr bayram gənlənl oruc tutmaq haramdr, qadaandr. Bir səzl, bzi iddialar hqiqtnd çox sassz v mntiqsizdir.

Lakin Quran v Sənlənl sas olmayan bzi adt-nnlri (matm, alama, zncir vurmaq v s.) etmkdn d çkinmliyik. Çənlki bunu n Allah, n d onun Rsulu buyurmamdr, ondan sonra gln xeyirli insanlardan heç vaxt bel mllr etmmilr.

Aurann tarixi

Uca Allahn gənlənlənlmi olduu dini, doru anlamaa yardmç olacaq

vasitlrdn biri d, Qurani-Krimd olan peymbrlr v keçmi ümmtlr dair hekaylrdn ibrt almaq-dr.

Uca Allah buyurmudur: “(Peymbrlrin) hekaytlrind al sahiblri üçün, sözsüz ki, bir ibrt vardr.” (Yusuf, 111)

Onun Öz Kitabnda söyldiyi hadislrnd biri d, Allahn ay olan –müqdds Mhrrm aynda ba vern hadisdir. Bu, Musa peymbr v Misirin qddar Fironu (kral) olmu || Ramzes’l baldr. Rbbimiz Quranda bu haqda bel buyurmudur:

“Biz inanan bir tayfa üçün sn Musann v Fironun hekaytindn (bir qismini) olduu kimi söylycyik. Hqiqtn, Firon yer üzünd (Misird) ba qaldrb onun halisini zümrlr bölmüdü. (Firon) onlarn arasnda olan bir tayfan (srail oullarn) gücsüz (aciz) görüb onlarn (yeni doulan) olan uaqlarn öldürür, qzlarn is sa buraxrd. O, hqiqtn, (yer üzünd) fitn-fsad tördnlrdn idi! Bis is istyirdik ki, o yerd zif düüb zilnlr (srail oullarna) mrhmt göstrk, onlar (xeyirxah ilrd) önd gednlr v (Fironun mülkün) varislr edk. V onlar yer üzünd (Misird, amda) yerldirib möhkmlndirk, Firona, (vziri) Hamana v ordularna onlarn qorxub çkindiklri eyi (srail oullarndan birinin li il mhv edilib hakimiiyytlrin son qoyulmasn) göstrk.” (Qasas, 3-6)

Firon, srail övladlarna hökmranlq edrk onlar köl edir, yeni anadan olmu uaqlar öldürür, qadnlr is, sa saxlayrd. Bu cinayt mli etm sbbi, doulacaq uaqlarn birindn gl bilck haqq v hakimiiyyt qorxusu idi. srail övladlar, brahim peymbrdn onlara glmi bilgilr sasn bilirdilr ki, onun nslindn glck bir xs, Misir kralln dadacaq. Falçlarn verdiklri xbr sasn, qorxuya dün Firon is, öz güc varln qorumaq üçün sgrlrin, srail övladlarnn yeni doulan bütün uaqlarn öldürmyi mr etmidi.

Bununla bel, vvlcdn ald bütün tdbirlr, onu Allahn Qdr’indn mühafiz etmk üçün kifayt etmdi. Belc Allah, Musa peymbrin min-amanlqda böyümsini, öldürülmkdn xilas olunmasn v hmçinin yetkinlik dövrün çatana qdr Allahn himaysi altnda Fironun öz evind böyümsini tmin etdi. llr sonra is, Fironun ‘fironluunun’ bir nömrlri nglyicisi olan Musaya qar olan zülmrlr, bu dahi peymbrin v onunla birlikd olan haqq hlinin canlarn qurtarmaq üçün qaçmalaryla yekunld. Mhur – dnizin yarlmas hadissi nticsind, Musa peymbr v onunla birg olanlar qurtulmu, Firon is hlak olmu.

Bu zmtli hadis müqdds Muhrrm aynn 10-cu günü ba vermidir. Bu günü yhudilr ‘Yvmul Aura‘ (Aura günü) olaraq adlandrrlar. Musa peymbr (ona Allahn salam olsun) hmin günü oruc tutmu, insanlar da bu ml çarmdr.

bn Abbas rvayt edir ki, Hz. Mhmmd Mdiny gldikd, yhudilrin Aura günü oruc tutduqlarna ahid olmu v onlardan bel sorumordu: “Bu günün hmiyyti ndir ki, siz bu gün oruc tutmusunuz?” Onlar bel cavab verdilr: “Bu, böyük

hmiyyti olan bir gündüm; Allah, Musa v onun camaatn xilas etmi, Fironu v onun camaatn is suda bomudur. Musa, tüm; lamti olaraq hmin günüm; oruc tutmudur ki, biz d buna riayt edirik.” Bunun üzrin Allah Rsulu dedi: “Biz buna daha haqlyq v bizim Musaya olan yaxnlmz, sizin yaxnlndan daha çoxdur”.

Belc Allahn elçisi Aura günüm; oruc tutdu v hmin gün oruc tutulmasn da müslmanlara tövsiyy etdi.

Aura günüm;nd oruc tutman hmiyyti.

Müdrik bir müslman, hr zaman mübark günldn fayda götüm;rlmli v Allaha daha da yaxnlamaa can atmaldr. Bu cür etmkl, öz hyatnn bütün sahlrind öndr bir Peymbri olan Muhmm’i (ona Allahn salam olsun) özün nüm;mun v örnk götüm;rlidir.

bn Abbas demidir: “Allah elçisinin bu gündn (Aura günüm;ndn) v bu aydan (Ramazan ayndan) baqa vaxtlarda oruc tutmaa daha istkli olduunu görm”(Buxari, 1867).

Baqa bir hdis Peymbimiz demidir: “Aura günüm; orucunun böyük üstünlüyü/fzilti vardr. Ümid edirm ki, Allah bu orucu, keçn il (o ild ediln günahlar) üçün kffar (balanma) kimi qbul edckdir”. (Muslim)

Aura günüm;nd oruc tutmaq, mam Huseynin (Allah ondan raz olsun) hid olmasn yas, matm il keçirmk mnasn ifad etmir. Elc d bu, sevinc ifad etmir. Yuxarda qeyd etdiyimiz kimi, Mhrrm ay v Aura günüm;ndn tarixcsi çox qdimlr dayanr. Sonralar ba vermi hadislr, bu günün dini fziltin heç bir ey lav etmz. Çünki, Peymbimizin vfat il, bütün dini ritual v qaydalarn lav edilmsin – Allah trfindn dayandrlm, slam dini tamamlanmdr.

Biz mam Huseynin (Allah ondan raz olsun) hadtin drindn hörmt edir, slam urunda onun zmtli fdakarlna, ücatin ehtiram edirik. O, bizlr haqq, csart, igidlik v tqvaya dair böyük bir örnk nümayi etdirmidir. Hicrtin 61-ci ilind ba vermi bu hadis zaman Hz. Hüseyn, bir çox zalm v fasiqlrin li il öldürülmüdür. Lakin, Aura orucunun tarixi çox qdimdir. Bir çox hdis kitablarndak rvaytlr sasn bilirik ki, Peymbimiz v onun shablri Mkkd olduqlar zaman, Mhrrm aynn 10-cu günüm; oruc tutardlar. Bu el bir gün idi ki, Mkk halisi Kbnin örtüyünü dyirdilr. Qurey qbils d hmin günüm; oruc tutard. (Buxari, 1489 v 1760)

Baqa bir rvaytd qeyd olunur ki, Mdin yhudilri o günd ziyafet edr, Peymbimiz is öz shalrin onun vzin oruc tutma mr edrdi. (Buxari, 1866)

Qeyd etmk lazmdr ki, ilk vaxtlarda Aura orucunu tutmaq, müslmanlarn üzrin vacib idi. Hicrtin 2-ci ilind Ramazan ay orucu haqqnda Allahn mri gldiyi zaman, Peymbimiz, Aura günüm; orucunun artq nafil (müsthb) bir oruc’a çevrilmsini insanlara elan etmsi üçün bir nfr carç göndrmidir. Bütün bunlar göstir ki, hr bir ks, bu günüm; oruc tutmaq v ya tutmamaq mövzusunda srbstdir. Lakin, oruc tutanlar

üçün böyük bir mükafat vardr (yuxarda qeyd olunmudur). Bu mükafat ldn qaçrmaq, biz günahkar müslmanlar üçün böyük bir itkidir!

bn Abbas demidir: “Yahudilrđn frqlnmk üçün biz, bu iki günd (Mhrrm aynn 9-cu v 10-cü günlr) oruc tutmalyq”. (Tirmizi, 686)

Digr hdisd is, Peymbrimizin bel dediyini rvayt etmidir: “Gln il sa olsam, (10-cu gün olan aurayla brabr) 9-cü günü d oruc tutacaam”. (Musnd, 2002)

Bildiyimiz kimi, növbtı il ziz Peymbrimiz bu dünyadan, bdi dünyaya köçmüdür. Ona v ailsin salam olsun!

Aura il laqdar yanl anlaylar v sassz adtlr.

Bu gün Adm’ın yarand gündür.

Bu gün brahim peymbrin anadan olduu gündür.

Bu gün Adm’ın tövbsinin Allah trfindn qbul olundu gündür.

Qiyamt günü aura günü ba verck.

Hr kim Aura günü çimrs heç zaman xstlnmz.

Sin vuraraq a demk.

Bu günd mütlq bdndn qan çxmaldr -dey etiqad etmk.

Ba yarmaq, zncir vurmaq (zadarlq), qola qara ip balamaq.

Saat 12-y kimi sabundan istifad etmyin haram olduuna etiqad etmk.

Bu v bundan sonrak ayn matm aylar olduuna etiqad etmk.

Bütün bunlar v qeyd etmdiyimiz buna bnzr digr hallar, n peymbrimiz, n onun hli-beyti, n d digr shabl trfindn edilmmi v edilmsi d tövsiyy olunmamdr. Biz müslmanlara dün, aura gününün xeyir v fziltindn faydalanmaq v peymbrimizin (ona v ailsin salam olsun) keçirdiyi kimi bu günü faydal kild keçirmy çalmaq olmaldr. Bununla yana, Peymbrimizin ziz nvsi Hz. Hüseyn’ın zalmlar trfindn hid edilmsi hadissinin mhz bu mübark gün tsadüf etmsini d xatrlamal v Allah yolunda canlarn fda etmi öndrlri xeyirl anmal, lakin dind sas olmayan, xurafat ml v inanclardan da uzaq olmalyq.

bn Teymiyy – Hz. Hsn v Hz. Hüseyn (Allah hr ikisindn v atalarndan raz olsun) haqqnda bel buyurur:

“Uca Allah, bu günd (Aura gününd) hadti nsib edrk Hüseyni ucaltm, onu öldürlri, öldürülmsin kömk ednlri v buna raz olanlar is, alçaltmdr. Ondan önc hid edilnlr, onun üçün gözl bir nümundur. O v qarda (Hsn), cnnt gnclrinin seyyidlri/aalardrlar. kisi d slamn izztli/güclü olduu bir dövr yetidi. Hicrt, cihad v ziytylr sbr kimi – hli-beytin (slamn ilk illrind) nail olduu digr (böyük) üstünüklr nail ola bilmmlr. Bu sbbl d Uca Allah, onlarn izztini tamamlamaq v drclrini

یüکسüتüمüکü وüکüسüتüمüکü (onlara) hidlik rfini nsib etmidir.”
(Ftva, 4/511)

Uca Allahn, bizlri bu gözl gündn faydalanan bndlrindn etmsini dilyrk
bol-bol dua etmk – n balca etmli olduumuz mllr siyahsnda olmaldr.